

رابطه ما بین، پاتوق و مکان سوم در دوره های متاخر

دکتر امین زینل همدانی^{۱*}، امیر حسین مشرف^۲

۱- عضو هیات علمی دانشگاه شیخ بهایی، hamedani@shbu.ac.ir

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد یزد، amirhosein.mshrf@yahoo.com

چکیده

فضای عمومی به عنوان صحنه نمایش زندگی اجتماعی، فضایی است که زندگی جمعی و روزمره ساکنین را بیان کرده و بر آن تاثیر می گذارد. در واقع رابطه فضای عمومی و محتوای اجتماعی آن یک رابطه دو طرفه است و مردم به عنوان کاربران فضا بر آن تاثیر گذاشته و از آن تاثیر می پذیرند. این در حالی است که امروزه، فضاهای عمومی موجود، متناسب با نیازهای انسان امروز شکل نگرفته، زندگی اجتماعی در آن ها جریان نداشته و نقش آن ها صرفاً به ارتباط دهنده بین مقصد ها تقلیل یافته است. عدم وجود جریان زندگی اجتماعی در فضاهای عمومی، باعث جداسازی مردم از محیط و از یکدیگر شده و نتیجه آن ظهور نابسامانی ها در کالبد و ایجاد ناهنجاری های اجتماعی در فضای عمومی است. هدف از این پژوهش بررسی ضرورت وجود مکان های سوم به عنوان فضای تجمع غیررسمی در عرصه های عمومی و نقش آن ها در بهبود عملکرد اجتماعی فضای عمومی است. مهم ترین پرسش در این پژوهش آن است که چگونه و با استفاده از چه راهکارهای طراحی می توان چنین مکانی را ایجاد نموده و زمینه شکل گیری فعالیت و تعامل افراد را در مکان سوم به غیر از خانه (مکان اول) و محل کار (فضای دوم) فراهم ساخت. این پژوهش سعی دارد با استفاده از بررسی پاتوق های قدیمی و دلیل بودن آن ها در فضاهای شهری تاثیرات آن ها بر محیط های اجتماعی با ایجاد و تقویت مکان سوم حال حاضر، بین زندگی اجتماعی غیررسمی و قلمرو فضای عمومی ارتباط برقرار کند.

واژه های کلیدی: فضای عمومی، پاتوق، مکان، مکان سوم

۱- مقدمه

هر مکان در زندگی ما غیر از خانه یا محل کار که ما در آن به صرف زمان می پردازیم، تبدیل به یک بخش غیر قابل مذاکره ی تجربه محل کار شده است؛ این مکان ها نقش مهمی را در جذب و نگه داشتن نیروی کار متخصص بازی می کنند، ما به آنها برای رقابت در آینده بسیار نزدیک نیاز خواهیم داشت. (توسعه مکان های سوم در جامعه ما نه یک ماهیت از تصادف یا خوش اقبالی است، بلکه یک موضوع در نظر گرفته شده برای ما از مهندسی اجتماعی طراحی شده به جای جامعه ای است که در یک موقعیت برای جذب نیروی کار می باشد. خود یکی از دلایل اصلی پیدایش شهرها، برقراری ارتباط و ایجاد تعامل بین انسان هاست که تبادلات فرهنگی را نیز به دنبال دارد. این موضوع یک فرایند چند وجهی است که برای افزایش تجربه شیوه زندگی،